

„גונכים את כספי העובדים!“ צועק מזה שנים יצחק קורץ ושאריו ועורר נגדו את חמת הנוסים במונגון ההסתדרות בחיפה

באחד מימי אוגוסט, שבסוף איתה שנה, התקיימה בלשכת המס אסיפה מיוחדת במינה. על סדר היום עמד סעיף אחד ויחיד: פרשת קורץ. החעד הציע ענש כקורני ביותר נגד העובד המתמרד: חרם כללי. לאף אחד מעובדי הלשכה אסור לפנות אליו, פרט לענינים הנוגעים לעבודה השוטפת.

באספה עצמה לא נזכר קורץ. אף אחד מהנוכחים לא התנגד להצעה והיא התקבלה פה אחד.

*** „החבר נכשד בתפקידו“

עבור כמה חרשים הגיע ללשכה ועדת ביקורת שנה של ההסתדרות. הפעם החליטה החועדה לטפל באחדות מן האשמות שהעלה קורץ. הבסקנות, למרות שנוסחו באופן זהיר, אשרו במידת-מה את האשמותיו של קורץ.

„מכל הביקורת עלתה תמונה מדאיגה של סדרי הנהלת העניינים (הנהלת השבונות, קופה, קשרים עם ספקים) בחודע עובדי לשכת המס בחיפה, בתקופת כהונתו של החבר זאב רינדר, קבע הדו"ח. „ביתר שאת תמוה הדבר, אם ניקח בחשבון, כי החבר רינדר הוא בעל מקצוע, בעל השכלה בשטח זה, וכיהן בתפקיד נכבד של פיקוח וביקורת בלשכת המס.“

הפעם הרגיש רינדר כי עמדתו בסכנה. לכן מיהר, עירער בפני ועדת הביקורת המרכזית. התשובה הגיעה רק אחרי שנתיים, אבל לא היתה זו תשובה שהניחה את דעתו של המערער.

במסקנותיה מיום 8.12.59 לא מצאה ועדת הביקורת את ענינו של החבר זאב רינדר בחומרה הדרושה, אמר בה. „נתברר כי לערעורו הכללי של החבר ז. רינדר יסוד. נהפוך הוא: בכבוד העירעור היה כדאי לחזק את כל מה שנאמר במסקנותיה של ועדת הביקורת ואין ספק כי החבר זאב

המחיר ששולם עבור התניף היה מופרז, אבל הקבלות שניתנו עליידי הספקים, איש רו את הסכומים ששולמו. במילים אחרות: הכל היה בסדר.

קורץ לא הסתפק בעובדה ברורה זו. הוא פנה לספק שמכר את התניפים, והוא גילה לו את האמת: הקבלות ניתנו על סכום יותר גבוה מהסכום האמיתי.

אך היה זה עניין פועט. כי ההבדל בין הסכום ששולם, לבין זה שגרשם בקבלות, היה שלוש לירות לאיש. אלא שבלשכת המס עובדים 150 איש.

גם סכומים אחרים הצטרפו לזה. החועדה הכלכלית סידרה גם היא עיסקות משלה. למשל, הסכם על רכישת כירות-גן מחברת אמיראגוז. לפי טענתו של קורץ לא היו המחירים נמוכים ביותר. משהו בחשבונות עיסקה זו לא דפק.

או, למשל, עניין חסר-ערך כמו עיתונים. עתון עולה כמה אנורות. אך לקורץ הציקה בכל זאת העובדה, שכל עניני הכספים עבור מנויי העיתונים, נעשים ללא אף קבלה או רישום בספרים.

אגורה הצטרפה לאגורה, לירה ללירה, ובחשבונותיו של קורץ החלו לצמוח מספרים יותר ויותר גדולים.

*** „רינדר הוא גנב“

סודי ורדסוף התפרצה הפצצה: „אני מאשים את זאב רינדר בכך שגנב, משך כמה שנים, 15 אלף ל"י, ואולי יותר,“ אמר קורץ.

על השטח הקטן של לשכת המס החיפה, איתו היתה זו פצצה כבדת משקל. זאב רינדר הוא אחד האנשים החזקים במונגון ההסתדרותי של חיפה, והממונה על מנגנון הלשכה. פרט לזאת, היה רינדר באותו זמן, החעד של עובדי הלשכה, ומזכיר החעד הארצי של עובדי לשכות המס.

„עזוב, אמרו לקורץ אנשים טובים. „לשם

לשכת המס איננה בית מטבחיים עירוני. גי. בלשכת המס אין מרחחים את ריח הדם. העבודה בלשכת המס מתנהלת בחדרים מרווחים, מלחה ברשרוש הניירות ובתיקי חזק מכוונת החישוב האלקטרונית.

המתח המצטבר באחידה זו, קטן לאין שעור מהמתח המצטבר במחיצתם של חלקי בשר מבותרים.

אולי זאת הסיבה שבמשרדי הלשכה בחיפה לא נשמעו עדיין ריחות אקרה, ופקיד הלשכה, יצחק קורץ, טרם הפך מטרה להתנפלות גנגסטית. אבל בממלכה החיפאית חוזרת ההיסטוריה על עצמה בדפוסים מדויקים.

*** לא חשוב מה שהיה

יצחק קורץ מהתה את דמות הפקיד הטיפוסי: דייקן, קפדן, שקוע בניירות מעל לראשו. במשך השעשרה שנה הוא ממלא את תפקידו במחלקת הגביה שבלשכת המס של ההסתדרות בחיפה. הוא היה יכול לעבוד חמשה עשרה שנים נוספות באיתה צורה, לחיות את חייו, נחנף אל הכלים, אלמלא עובדה אחת קטנה, בלתי חשובה מבט ראשון.

לפני שנים אחדות נבחר קורץ להעדת הביקורת של חעד העובדים במשרדו. למטרה זו, הנחשבת כתפקיד של כבוד, ניגש קורץ בראציות גמורה. את הביקורת על סיפירי החשבונות של החעד, החל בבדיקת החשבוני גות והקבלות שבתיקים. הוא לא מצא שם שום דבר חמור ביותר, פרט לאיסדר קטן בחשבונות הנוגעים לסעיף „קרן מרמורי — קופה קטנה להלואות,“ אשר אליה נכנסו מיסים קטנים שהורדו ממשכורות העובדים.

כיו לחקן איסדר זה, היה קורץ חייב לדפוף שוב בספרי החשבונות משנים קודמות. כאשר ביקש קורץ לעיין בספרים אלה, נתקל באופן בלתי צפוי בסרוב חריף. „זכותך להסתכל בכל הדברים המתרחשים

מרד חדרש

במונגון חושי סמון

לשכת המס בחיפה, מכספי החועדה הכלכלית תל-אביב ומהכספים שעובדי חיפה שילמו עבור מניות בחעד הכלכלי. רינדר גם זיפק ונתן קבלות לא נכונות.

בישיבה השישית של המשפט, הציע סניי גורו של רינדר את הפרשה: כל אחד מי הצדדים יבקש את סליחתו של השני ובוזה תחוסל הפרשה. אבל קורץ לא הסכים. הוא לא חיתר גם לאחר שעורך דינו החיפאי התפטר מתפקידו כסניגורו.

קורץ פנה או לאחד מפעילי מפא"י, הן מקירב ללבון, והוא כיוונו לעורך-הדין הן תל-אביבי אריה מרינסקי. מרינסקי פתח מיד בהתקפה. לישיבה הראשונה בהשתתפותו הוזמן 12 עדים, נציגי החעד הפועל, ועדת הביקורת המרכזית ומועצת הפועלים.

העד הראשון, אחד מאנשי החועדה הטר-כיות לביקורת, שלמה טלמון, החל בעבודתו בשעה 8.30 בבוקר. בשעה 12.15 — בזמן שעודות של טלמון עדיין נמשכו — ביטל פרקליטו של רינדר את התלונה. לפי הסכם בין השניים מונה בורר — חבר וועד הפועל של ההסתדרות

הפרשה חזרה לגילגולה הראשון, לחצר ההסתדרות.

אבל קורץ הגיע לאפיסת כוחות. אולי בגלל שהבין כי בעוד רינדר התקדם בעבור דתו ועלה בסולם הדרגות, ירד קורץ ב"משרותיו. יתכן גם שקורץ הבין כי רינדר הוא לשכת-המס, לשכת-המס היא ההסתדרות. וההסתדרות היא אחד מיסודותיה ה"חשובים של ממלכת חושי.

קורץ הבין שהוא התפרץ לקיר אטום, שרבים לפניו כבר שברו עליו את ראשם.

רינדר נכשל בתפקידו כמרכז חעד עובדי לשכת המס בחיפה.

„אתה מחפה על גנבים“

באותו זמן המשדך קורץ, מוחרם כמקור דם, ללחום את מלחמתו בכל הדרכים האפשריות. מאחר ולא היה באפשרותו להסי ביר לעובדים את עמדתו בעליפה — הוא כתב כרוזים, שיכפל אותם בסטנסיל, חילקם בין הפקידים שבמשרד. כל העתק כלל האשמה מפורשת נגד רינדר כמזל. אם האשמה אינה נכונה — כתב קורץ בכרוז — אתה מוזמן לתבוע אותי למשפט.

אבל רינדר לא מיהר להענות להזמנה. הפרשה הגיעה, אמנם, לשולחנו של השופט, אך ביוזמת צד שונה במקצת. את קורץ תבע למשפט משה ריינור, מנהל החשבונות של לשכת המס, וחבר וחתיק בוועד העיוב-דיים. ההתנגשות בין השניים החלה עוד ב"איתו זמן, כאשר לאחר פרסום מסקנותיה של ועדת הביקורת, הציע ריינור שוב את מועמדותו של רינדר לחעד העובדים.

אבל ההתנגשות האמיתית אירעה כאשר ריינור פגש בקורץ כשנכנס לפתח לחדרו, מצא אותו מעיין במסמכים הנוגעים לחעד, וורקו מהחרו. „אתה מחפה על הגנבים,“ צעק קורץ כעס. זה הפיק לריינור כדי להגיש תביעה משפטית על הוצאת שם רע. המשפט החל לפני שנה וחצי. קורץ ניצל מיד את ההזדמנות כדי לחזור פעם נוספת על האשמותיו — הפעם בשבועה. „אני קובע כי רינדר זאב, מעל בסכום של 15 אלף ל"י, ואולי יותר, מכספי חעד העובדים של

מה לך כל הצרות האלה.“ אבל קורץ לא רצה לעזוב. הוא טען שאת האמת שהוא רואה, יכול לראות כל אחד. הוא אפילו עמד בקצטנות על דעתו כי האמת והצדק מוכרחים לנצח.

„אם אתה כבר רוצה להילחם, אז עשה זאת לפחות בצורה יעילה,“ יעצו לו ידי-דים, „מסור את כל הפרשה לטיפול של המשטרה.“

אבל גם לזה לא הסכים קורץ. „אני חבר הסתדרות נאמן, ואני מאמין שההסתדרות יודעת לסדר את עניניה בבית. אני לא זקוק לשום התערבות שהיא שתבוא מבחוץ.“

קורץ סידר את כל ענייניו במסגרת ההסתדרות. הוא כתב לוועד הארצי של עובדי לשכת המס — ולא ענה. פנה למועצת פועלי חיפה — ללא תוצאות. עד שלבסוף החליט להפציץ את המוסד העליון, החעד הפועל של ההסתדרות, בדרישה למנוי העדת ביקורת מיוחדת. דרישה זו נשאה פרי חלקי. בתחילת 1959 הגיעה לחיפה חועדה כדי לפתוח בבדיקת ספרי החשבונות של חעד העובדים.

אבל הדו"ח של ועדת הביקורת המיוחדת, דמה למאזן של רואה-חשבון: מספרים, ללא מסקנות. „מי צדק, אני — או רינדר,“ שאל קורץ את חברי החועדה, מבלי שיקבל תשובה לשאלתו.

קורץ החל שוב בשיגור מכתבים לחעד הפועל. „הדו"ח של ועדת הביקורת אינו מספק אותי,“ כתב במכתביו. „הוא לא עונה לאף אחת מההאשמות בהן יצאתי נגד זאב.“

בינתיים הפכו חיייו בלשכה קשים מנשוא.

עכשיו,“ אמר לו מזכיר חעד העובדים, זאב רינדר. „מה שהיה או — לא צריך לעיין אותו.“

העניין נגמר בקביעת ועדת הביקורת, שהכריזה בדו"ח שהוקרא באסיפת העובדים השנתית, כי לא יכלה לעמוד על מצבו הפיננסי האמיתי של חעד-העובדים, מאחר וצדדיה הונבלו.

הקבלות המוזיפות

יתכן שבכך היתה מסיימת הפרשה, לולא עובדה חדשה: באותה ישיבה נבחר קורץ שנית למלא את תפקידו בחועדה ה"ביקורת. הוא קיבל זאת תהבט-אמון מצד חבריו לעבודה, החליט שלא להכזיבם.

גם הדברים המוזרים שהחלו להתרחש מאותו יום, לא הפריעו לקורץ להתחיל בתפקידו מחדש, למרות ששני האחרים שנבחרו איתו, התפטרו כעבור כמה ימים. אחרי בחירות חדשות — התפטר שוב אחד הנבחרים. על שלבסוף היו צריכים למנות מישהו בכוח לתפקיד זה. אף אחד לא רצה להיקלע לסערה המתקרבת.

והסערה התקרבה באופן בלתי נמנע. כי מלבד הליקויים בספרי קרן-מרמורי, נתגלו איסדרים חרשים שכל אחד מהם כפרס. היה אילו חסר חשיבות. למשל: בלשכת המס נהגו זה זמן רב לרכוש כפריים ב"אופן מאורגן. הקניה אורגנה עליידי חעד העובדים, שקיים מגע ישיר עם הספקים. היתרון היה ברור, כי בצורה זו אפשר היה לקבל הנותות נירכות. כך נרכש גם התניף המפורש של קאסטו.

לקורץ ולעובדים אחרים, היה נדמה ש-